

tosabb, annál jelentősebb, mert csakis ilyen tartalommal megtelt szavak teszik lehetővé a jobb, a mélyebbre tekintő és mélyebbre nyúló megértést nem csupán az egyes emberek, hanem az országok között is. Jugoszlávia és Magyarország pedig két szomszédos ország, sőt nemcsak szomszédos, hanem sokkal több ennél: közös célok, a szocializmus felé törekvő ország. Természetes hát, hogy ebben a közös cél felé való törekvésükben nagy szükségük van egymás minél teljesebb megértésére.

Minden bizonnyal ezt a mélyebb megértést szolgálja Tito és Kádár János könyveinek mostani kölcsönös kiadása is — abból a célból,

hogy ez a két könyv is hozzájáruljon ahhoz, hogy egymás fokozottabb megismerése útján a két ország népe még közelebb kerüljön egymáshoz, még szorosabban együttműködjen a kölcsönös érdekek előbbrevitele érdekében. Ezt a közeledést segíti elő Tito Budapesten kiadott könyve, és ezt a közeledést segíti elő Kádár János nálunk megjelent könyve is, amelynek anyagát Farkas Nándor válogatta össze, a cikkeket, beszédeket, beszámolókat Katarina Adanja, Szász Agnes és Eugen Štajner ültette át szerbhorvát nyelvre, magának a könyvnek pedig Kapitány László adta meg az egyszerű, de egyszerűségében is beszédes, izléses külalakját.

KOLOZSI TIBOR

RENDEZNI VÉGRE KÖZÖS DOLGAINKAT...

TÜSKÉS TIBOR: *Igy élt Zrínyi Miklós.*
Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973.

Zrínyi Miklóssal, a magyar hadvezérral és költővel az irodalomtörténetírók egész sora foglalkozott már; a Móra Könyvkiadó népszerű »Igy élt...« sorozatában most Tüskés Tibor vetíti képét a magyar olvasó elé. Bevezetőjében írja, hogy mindenkor kereste Zrínyi életében a hozzá méltó szavakat, megpróbálta a fennmaradt adatokat a maga nézőpontjából értelmezni. »A mi feladatunk« — írja Tüskés — »megismereni életét a maga valóságában s életéből megérteni a bennünket gazdagító értékeket.« Ehhez valóban a leghitelesebb forrásokat választotta a szerző, s a saját könnyed és mégis mélyenszántó ismertetésén kívül bőségesen idéz a Zrínyiről szóló egykorú följegyzésekből és bőségesen közöl korabeli illusztrációkat is. Tüskés Zrínyi-képéből a mai ma-

gyar olvasó valóban jól megismerheti a nagy magyar költőt, de túl ezen, megismerheti Zrínyi Miklós öccsét és művének horvát fordítóját, Pétert is, aki egyébként nem csupán az *Adriai tengernek szirénáját* fordította horvátra, hanem vértanúságával is példát mutatott arra, hogyan kell a zsarnokság ellen küzdő magyar és horvát nemzet együvértartozását is értelmezni.

Itt, ezen a helyen, Tüskés tanulmányának ismertetésekor a recensens-műfordítónak nyilván nem az a legfontosabb feladata, hogy a szerző gondosságát és írásművészetét helyezze előtérbe, hanem inkább arról kell szólnia, hogy Tüskés Tibor dicséretre méltóan jó szemmel »közös dolgaink rendezéséhez« is sokban hozzájárult, mert rámutatott arra, hogy a két fivér, Miklós és

Péter (vagy ha úgy tetszik: Petar) mennyire kiegészítette egymást, amikor — Illyés Gyulának a könyvben idézett szavaival — »Péter lefordította Miklóst«. S jólesik leszögezni, hogy Tüskés tárgyilagos szemmel nézi mindezt, s közli kötetében mind a magyar, mind pedig a horvát mű címlapjának a képét is, amely külsőleg is az igazi együttműködésre utal. S nem feledkezik meg arról sem, hogy a horvát fordító előszavának magyarra fordított szövegéből közöljön megszívlelésre méltó részletet. (Merő véletlenség, hogy ezt viszont a recensens fordította magyarra.) S itt vetődik fel e sorok írójában a kérdés: nem gondolt még arra Tüskés, hogy a Zrínyi testvérpár, a költő és horvát fordítójának életét együttesen írja meg? Ebbe a kettősen is egy életbe igazán könnyű volna beleszöni a Zrínyi Péterrel Bécsújhelyen együttes mártírhalált halt horvát költő, Frangepán Ferenc (Fran Krsto Frankopan) életét is, akiről a magyar olvasó nyilván még ma is alig tudja, hogy nem-

csak a zsarnoki császárság ellen lázadó főúr volt, hanem jeles költő is. Egyébként Tüskés Tibor művének egyik oldalán ott van Madarász Viktor romantikus festménye: *Zrínyi Péter és Frangepán Ferenc búcsúja a bécsújhelyi börtönben*. Esorok írója gyermekkorra magyar olvasókönyvében találkozott életében először ezzel a festménnyel, s milyen jó lett volna már akkor tudni, hogy ezek bizony nem is annyira magyar, hanem sokkal inkább horvát vértanúk voltak, mindenesetre a zsarnokság közös áldozatai.

Igen, ilyen, első pillanatokra tán jelentéktelennek látszó feladatok teljesítésével is hozzájárulhatunk ahhoz, hogy József Attila szavait megszívleljük. Tüskés Tibor könyvének talán legnagyobb érdeme, hogy nem feledkezett meg erről; s ha olyan könyvet írna, amelyben költő és fordítója élete egyaránt helyet foglalna, véleményem szerint egyszerre jelenhetnék meg magyar és horvát nyelven.

CSUKA ZOLTÁN

ÉGETŐ KÉRDÉSEK ÜTVESZTŐJE

DRAGO GRAH: *A kilencedik mennyország.*
Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1973.

Nehéz eldönteni, hogy Csuka Zoltán, aki a jugoszláv irodalmi művek fordításában már valahol a századik kötetnél tart, ezúttal miért vállalkozott ismét szlovén író, Grago Grah könyvének átültetésére. Természetesen ugyanezt a kérdést a kiadónak is föltehetnénk, ám valószínű, hogy annak indítékát *A kilencedik mennyország* témájának időszerűségében, a szocialista társadalmak fejlődésének kísérőjeként jelentkező el-

ferdülések, torzulások bátor feltárásában kereshetjük.

A harácsolás, a hatalmaskodás és a hatalommal való visszaélés áll Grah regényének gyújtópontjában és ezt a »hétfejű sárkányként« megrajzolt veszedelmet szövi be az író egy riporter megrázó beszámolójába. A könyv meséje látszólag egyszerű: Jurij Vukajč faluról származó szezonmunkás házát annyira alámoossa a talajvíz, hogy minden